

VÄLIMIESMENETTELY

Mika Hemmo

Copyright © 2022 Alma Talent Oy ja kirjoittaja
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

Kansi: Outi Pallari
Taitto: NotePad

ISBN 978-952-14-4915-4
ISBN 978-952-14-4916-1 (verkkokirja)

Paino: Balto print, Liettua 2022

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almatalent.fi

Sisällys pääpiirteittäin

1	Välimiesmenettelyn lähtökohdat – sääntely ja yleiset periaatteet	1
2	Välimiesmenettelyn johtavat periaatteet	51
3	Välimiesmenettelyn käyttöala ja edut	69
4	Välityssopimus ja asian välityskelpoisuus välimiesmenettelyn edellytyksinä	95
5	Välimiesmenettelyn käynnistäminen ja välimiesten valitseminen	291
6	Välimiesten asema ja tehtävät	343
7	Välimiesoikeuden toimivalta ja tutkimisvalta	432
8	Välimiesmenettelyn järjestäminen ja prosessin rakenne	536
9	Todistelu – yleiset lähtökohdat	611
10	Asiakirjatodistelu ja katselmus	646
11	Henkilötodistelu	715
12	Turvaamistoimet ja väliaikais määräykset	763
13	Välimiesmenettelyyn liittyvät salassapitovelvollisuudet	842
14	Moniasianosaismenettelyt	870
15	Välitystuomio ja muu välimiesmenettelyn päättyminen	937
16	Välitystuomion mitättömyys ja kumoaminen	989
17	Välitystuomion täytäntöönpano	1161
18	Välimiesmenettelyyn liittyvät kustannukset ja niiden jakautuminen	1227
19	Lainvalinta kansainvälisessä välimiesmenettelyssä	1289

Sisällys

Lyhenteet	XXXVI
------------------------	-------

1 Välimiesmenettelyn lähtökohdat – sääntely ja yleiset periaatteet	1
1.1 Teoksen kohdealue	1
1.1.1 Välimiesmenettelyn aseman hahmottelua	1
1.1.2 Teoksen näkökulma.....	4
1.2 Välimiesmenettelyä koskeva normisto	5
1.2.1 Sääntelyn kansainvälinen tausta.....	5
1.2.1.1 Yleistä	5
1.2.1.2 New Yorkin konventiota edeltänyt vaihe	5
1.2.1.3 New Yorkin konventio	6
1.2.1.4 Alueelliset välimiesmenettelykonventiot.....	8
1.2.1.5 Investointi- ja energia-asioita koskevat konventiot	8
1.2.1.6 UNCITRALin mallilaki.....	9
1.2.1.7 Pro-arbitration -asenteella kilpaileminen	10
1.2.2 Suomen välimiesmenettelylaki.....	10
1.2.2.1 Lain suhde New Yorkin konventioon ja mallilakiin.....	10
1.2.2.2 VML:n alueellinen soveltamisala	12
1.2.3 Bryssel I -asetus	14
1.2.3.1 Asetuksen välimiesmenettelyä koskevat määräykset	14
1.2.3.2 Välimiesmenettelyä koskevien määräysten kehitys	16
1.2.3.3 Asetuksen soveltamisalaa koskeva ennakkoratkaisukäytäntö.....	19
1.2.3.4 Vallitsevaa oikeustilaa koskeva yhteenveto	22

1.2.4	Kansainvälisten järjestöjen tuottama tapanormisto ja hyvät välimiesmenettelykäytännöt	24
1.2.5	Asianajajatapaa koskevat normit	27
1.2.6	Välitystuomioiden merkitys oikeuslähteinä.....	29
1.2.7	Sovellettavaa normistoa koskevia erityiskysymyksiä.....	31
1.2.7.1	Ad hoc -menettely ja institutionaalinen menettely	31
1.2.7.2	Välimiesmenettelyn normihierarkia ja kansainväliseen menettelyyn sovellettavat lait	37
1.2.7.3	Välimiesmenettelyn lakisidonnaisuudesta	38
1.2.7.4	Delokaloitu välimiesmenettely	41
1.3	Välimiesmenettelyoikeuden systemaattinen asema ja yleiset opit	44
1.3.1	Suhde prosessi- ja sopimusoikeuteen.....	44
1.3.2	Välimiesmenettelyoikeuden ja siviiliprosessin suhteesta.....	45
1.3.3	Oikeusvertailun merkitys välimiesmenettelyn kannalta.....	46
2	Välimiesmenettelyn johtavat periaatteet	51
2.1	Johdanto	51
2.2	Osapuoliautonomia	52
2.2.1	Johdanto.....	52
2.2.2	Asianosaisten määräämisvalta VML:n mukaan	53
2.2.3	Institutionaaliseen välimiesmenettelyyn liittyvät asianosaisten määräämisvallan rajoitukset	57
2.2.4	Pakottavan normiston soveltamisvelvollisuus	58
2.3	Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaaminen	59
2.4	Tehokkuus	62
2.5	Sopimusoikeudellisten periaatteiden sovellettavuudesta	65
2.6	Pyrkimys välitystuomion täytäntöönpanokelpoisuuden varmistamiseen	66
3	Välimiesmenettelyn käyttöala ja edut	69
3.1	Välimiesmenettelyn lajeja	69

3.2	Väl miesmenettelyn edut	74
3.2.1	Empiirisiä huomioita	74
3.2.2	Prosessin joustavuus	75
3.2.3	Väl miesmenettelyn nopeus ja välitystuomion lopullisuus	76
3.2.4	Julkisuuden välttäminen	77
3.2.5	Väl iemiesten valinnan mahdollisuus	78
3.2.6	Neutraali forum ja välitystuomion täytäntöönpantavuus kansainvälisissä asioissa	78
3.3	Mahdollisia väl miesmenettelyn puutteita	80
3.3.1	Yleisiä näkökohtia	80
3.3.2	Kustannukset	82
3.3.3	Eräät prosessuaaliset rajoitukset	84
3.4	Väl miesmenettelyn positiivisiin ja negatiivisiin puoliin vaikuttaminen	86
3.4.1	Valinta yksinkertaisen ja yksityiskohtaisen välityslausekkeen välillä	86
3.4.2	Välityssopimuksen avainkohdat ja sopimustekniset vaihtoehdot	88
4	Välityssopimus ja asian välityskelpoisuus väl miesmenettelyn edellytyksinä	95
4.1	Johdanto	95
4.2	Välityssopimuksen pätevyys ja erillisyyperiaate	96
4.2.1	Sopimusoikeudelliset lähtökohdat	96
4.2.1.1	Sopimusmekanismi ja vakioehtojen liityntä	96
4.2.1.2	Yleiset pätemättömyysperusteet	100
4.2.1.3	Edustusvalta	101
4.2.1.4	Kuluttajasopimuksessa oleva välityslauseke	103
4.2.1.5	Välityssopimuksen tehottomuuteen vetoaminen	106
4.2.2	Väl iemiesten kompetenssi-kompetenssi ja välityssopimuksen pätevyuden itsenäinen arviointi	107
4.2.2.1	Väl iemiesten kompetenssi-kompetenssi	107
4.2.2.2	Erillisyyperiaatteen mukainen välityssopimuksen pätevyuden arviointi	109
4.2.2.3	Erillisyyperiaatteen asema kotimaisissa ja kansainvälisissä oikeuslähteissä	110
4.2.2.4	Erillisyyperiaatteen soveltamistilanteita	112

4.2.3	Pääsopimuksen voimassaolon vaikutus välityssopimukseen	115
4.2.3.1	Erillisyysperiaatteen vaikutus.....	115
4.2.3.2	Välityssopimuksen olemassaolon kiistäminen ja muu siitä luopuminen	116
4.2.3.3	Välityssopimus sopimusrikkomuksen kohteena	119
4.3	Välityssopimuksen muotovaatimus.....	122
4.3.1	Lähtökohtia.....	122
4.3.2	Muotovaatimusta koskeva sääntely	125
4.3.2.1	New Yorkin konvention ja mallilain määräykset	125
4.3.2.2	Välimiesmenettelylain sisältämä muotovaatimus	128
4.3.2.2.1	Välimiesmenettelylain yleissäännös välityssopimuksen muodosta	128
4.3.2.2.2	Sähköinen viestintä	129
4.3.2.2.3	Asiakirjaviittaukseen perustuva välityssopimus	130
4.3.2.2.4	Testamentin, yhtiöjärjestyksen tai muun instrumentin sisältämä välityssopimus	132
4.3.2.2.5	Prosessin sisältöä tarkentava sopimus ja välityssopimuksen muuttaminen	132
4.3.2.3	Kansainvälisiä vertailukohtia ja muotovaatimusta koskeva lainvalinta	133
4.3.3	Kotimainen oikeustila eräitä tyyppitilanteita silmällä pitäen	135
4.3.4	Muotovaatimuksen tarpeellisuus de lege ferenda.....	142
4.4	Välityssopimuksen sisällölliset vaatimukset ja sen puutteellisuus.....	143
4.4.1	Välityssopimukselta edellytettävä sisältö	143
4.4.2	Välimiesmenettelyä koskevan valintamahdollisuuden sisältävä riidanratkaisumääräys.....	147
4.4.3	Sisällöltään puutteellinen (”patologinen”) välityssopimus	154
4.4.3.1	Välitysintituutin nimeämisvirhe tyyppiongelman.....	154
4.4.3.2	Välityssopimuksen keskeneräisyys, ristiriitaisuus ja muita tilanteita	157

4.4.3.3	Soveltamiskelvottoman välityssopimuksen oikeudellinen arviointi	162
4.5	Välityssopimuksen kohtuuttomuus	167
4.5.1	Kohtuullistamisvaatimuksen käyttöyhteyksistä	167
4.5.2	Kohtuullisuusarvioinnin sisältö.....	169
4.5.2.1	Yleistä	169
4.5.2.2	KKO:n ennakkotapaukset.....	170
4.5.2.3	Työsopimukseen sisältyvät välityslausekkeet ..	175
4.5.2.4	Yhteisöoikeudelliset välimiesmenettelymääräykset	177
4.6	Välityssopimuksen henkilöllinen ulottuvuus.....	178
4.6.1	Lähtökohdat	178
4.6.2	Yleisseuraannot.....	181
4.6.3	Sopimuksen ja oikeuksien siirtotilanteet	183
4.6.3.1	Luovutuksensaajan sidonnaisuus pääsääntönä	183
4.6.3.2	Välityssopimuksen siirtymiseen liittyviä rajoituksia	187
4.6.3.3	Erityiskysymyksiä.....	190
4.6.4	Sopimuksesta oikeutensa johtava kolmas ja välittömän sopimussuhteen ylittävät vaatimukset	191
4.6.5	Takaajan tai vakuussitoumuksen antajan asema	199
4.6.6	Sopimuksen häirintään tai kolmatta loukkaavaan sopimukseen perustuvat vaatimukset	203
4.6.7	Yhteisöoikeudellisia tilanteita.....	204
4.6.8	Välityssopimuksen osapuolten läheistahojen asema.....	208
4.6.8.1	Kysymyksenasettelu	208
4.6.8.2	Samaan konserniin kuuluvat yhtiöt	208
4.6.8.3	Omistajan asema ja samastus.....	213
4.6.8.4	Sopimuksen päättäneen edustajan asema.....	215
4.7	Konkurssin vaikutus välityssopimukseen	216
4.7.1	Välityssopimuksen jatkuvuus ja konkurssipesän asema..	216
4.7.2	Välityssopimuksen piirissä oleva saatava konkurssihakemuksen perusteena	218
4.8	Välityssopimukseen sovellettava laki	219
4.9	Asian välityskelpoisuus	225
4.9.1	Subjektiiivinen ja objektiivinen välityskelpoisuus.....	225
4.9.2	Välityskelpoisuuden sääntely VML:ssa.....	228
4.9.3	Riitakysymyksen yksityisoikeudellisuus.....	229
4.9.4	Tahdonvaltaisuutta koskeva edellytys.....	234

4.9.5	Välityskelpoisuuteen sovellettava laki.....	236
4.9.6	Välityskelpoisuuden tutkiminen ja sitä koskevien rajoitusten vaikutus prosessiin.....	240
4.9.7	Välityskelpoisuus eri asiaryhmissä.....	241
4.9.7.1	Kilpailuoikeuden soveltamista koskevat asiat	241
4.9.7.2	Immateriaalioikeusasiat	244
4.9.7.3	Kiinteistöasiat	246
4.9.7.4	Rikosliitännäiset asiat.....	250
4.9.7.5	Yhtiö- ja yhteisöoikeudelliset asiat.....	250
4.9.7.6	Insolvenssiasiat.....	252
4.9.7.7	Arvopaperioikeudelliset asiat	254
4.9.7.8	Muita asiaryhmiä	255
4.9.7.8.1	Verotuskysymykset	255
4.9.7.8.2	Lahjontaa sisältävät sopimukset	255
4.9.7.8.3	Vientirajoitukset.....	256
4.9.7.8.4	Jakelusopimukset.....	257
4.9.7.8.5	Euroopan unionin sisäiset investointisuojaariidat	257
4.9.8	Välimiesmenettelyn käyttöä rajoittava pakottava sääntely ja välityskelpoisuus	258
4.10	Välityssopimus tuomioistuinprosessin esteenä ja rinnakkaisten prosessien mahdollisuus	258
4.10.1	Lähtökohtia välimiesmenettelyn ja tuomioistuinprosessin suhteisiin	258
4.10.2	Välityssopimuksen tuomioistuimen toimivallan estävä vaikutus.....	260
4.10.2.1	Yleiset periaatteet	260
4.10.2.1.1	Välityssopimukseen vetoamista koskeva ajallinen edellytys	260
4.10.2.1.2	Välityssopimukseen vetoamiseen oikeutetut tahot.....	262
4.10.2.1.3	Estevaikutuksen sisältö ja huomioon ottaminen	263
4.10.2.1.4	Välityssopimuksen sivuuttaminen ja siihen vetoamisesta luopuminen.....	266
4.10.2.2	Välityssopimuksen tehottomuutta tai soveltumattomuutta koskevat väitteet.....	268
4.10.2.3	Tuomioistuimen tekemän toimivaltaratkaisun vaikutus välimiesmenettelyn edellytyksiin	272

4.10.2.4	Välimiesmenettelyn edellytyksiä koskeva vahvistuskanne.....	273
4.10.3	Yhtä aikaa vireillä olevat prosessit	275
4.10.3.1	Rinnakkaisten prosessien ilmenemistilanteita.....	275
4.10.3.2	Samaa asiaa koskeva välimiesmenettely ja tuomioistuinasia.....	277
4.10.3.3	Kaksi samaa asiaa koskevaa välimiesmenettelyä.....	283
4.10.3.4	Eri valtioissa käytävä välimiesmenettely ja tuomioistuinprosessi ja Bryssel I -asetuksen vaikutus	287

5	Välimiesmenettelyn käynnistäminen ja välimiesten valitseminen	291
5.1	Välimiesmenettelyn aloittamisilmoitus ja vireilletulo	291
5.1.1	Ad hoc -menettely	291
5.1.2	Institutionaalinen menettely.....	293
5.1.3	Vireilletulon ajankohta ja oikeusvaikutukset	295
5.1.4	Välimiesmenettelyn edellytyksiä koskeva erimielisyys ...	296
5.2	Välimiesten asettaminen tehtävänsä.....	297
5.2.1	Välimiesten lukumäärä.....	297
5.2.2	Välimiesten nimeämistavasta sopiminen.....	299
5.2.3	Välityssopimuksessa nimetty välimies tai asianosaisten muuten sopima välimieskokoonpano.....	301
5.2.4	Kolmijäsenisen välimieskokoonpanon nimeäminen	302
5.2.4.1	Yleiset säännöt	302
5.2.4.2	Välimiehen nimeämisen laiminlyönti.....	304
5.2.4.3	Puheenjohtajan valinta.....	305
5.2.5	Välitysinstituutti välimiehen nimeäjänä ja instituutin toimivallan arviointi	306
5.2.5.1	Yleistä	306
5.2.5.2	Instituutin toimivallan prima facie -arviointi	309
5.2.5.3	Välimiesten valintaperusteista	312
5.2.6	Tuomioistuin välimiehen nimeäjänä.....	314
5.2.7	Välimiehen valintaan liittyvä asianosaisten harkinta ja yhteydenotto välimiesehdokkaaseen.....	318
5.2.8	Välityssopimuksen mukaiset välimiehen erityiset kelpoisuusvaatimukset	323
5.2.9	Välimiesoikeuden sihteeri.....	324
5.2.10	Moniasianosaisten menettely	326

5.3	Portaittaiset riidanratkaisusopimukset	327
5.3.1	Sovintoneuvottelut ja välimiesmenettelyn yhdistävät riidanratkaisulausekkeet.....	327
5.3.2	Portaittaisten riidanratkaisulausekkeiden vaikutus välimiesmenettelyn edellytyksiin.....	329
5.3.2.1	Välimiesten toimivalta tutkia riidanratkaisulausekkeen vaikutus	329
5.3.2.2	Kansainvälisen oikeuskäytännön lähtökohtia.....	330
5.3.2.3	Riidanratkaisulausekkeen muotoilun merkitys.....	336
5.3.3	Sovintoneuvottelujen tai -menettelyn huomioon ottaminen välityslausekkeen laatimisessa.....	341
6	Välimiesten asema ja tehtävät	343
6.1	Välimiehiä koskevat yleiset edellytykset	343
6.1.1	Välimiehiksi kelpaavat henkilöt	343
6.1.2	Tuomarien sivutoimia koskeva sääntely.....	345
6.2	Puolueettomuus- ja riippumattomuusvaatimus	346
6.2.1	Lähtökohtia	346
6.2.1.1	VML:n säännöspohja.....	346
6.2.1.2	Kansainvälisiä lähteitä	347
6.2.1.3	Välimiesmenettelyn vaiheen merkitys esteellisyysarvioinnissa.....	349
6.2.2	VML 9 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus	350
6.2.2.1	Ilmoitusvelvollisuuden sisältö ja toteuttaminen	350
6.2.2.2	IBA:n suuntaviivojen merkitys	354
6.2.2.3	Päätelmiä IBA:n suuntaviivojen merkityksestä Suomen oikeuden kannalta	358
6.2.3	Esteellisyysperusteiden sisältö	360
6.2.3.1	Yleistä	360
6.2.3.2	Tuomareita koskevat OK:n esteellisyysperusteet.....	360
6.2.3.3	VML 10 §:n yleislauseke esteellisyysäännöksenä.....	363
6.2.3.3.1	Lainkohdan sisältö ja sen soveltamisen lähtökohdat.....	363
6.2.3.3.2	KKO:n ennakkotapaukset	366
6.2.3.3.3	Menettely välimiehen nimeämisyvaiheessa.....	368

6.2.3.3.4	Välimiehen toiminta välimestehtävässä.....	369
6.2.3.3.5	Välimiehen toimenpiteet sovinnon edistämiseksi	376
6.2.3.3.6	Välimiehen samaa asiaa koskeva aikaisempi rooli	378
6.2.3.3.7	Välimiehen asianajotoimiston tai muun työnantajan sidonnaisuudet	379
6.2.3.3.8	Muut välimiehen aikaisemmat tehtävät	386
6.2.3.3.9	Tehtävät edunvalvontajärjestöissä ja aatteellisissa yhdistyksissä	388
6.2.3.3.10	Välimiehen ja asianosaisten edustajan tai asiamiehen tuttavuus ja aikaisemmat yhteydet.....	388
6.2.3.3.11	Välimiehen läheisen suhde asianosaiseen tai asiamieheen	392
6.2.3.3.12	Toistuvat välimestehtävät samalta taholta	393
6.2.3.3.13	Kielteiset henkilösuhteet.....	395
6.2.3.3.14	Samaan toimistoyhteisöön kuuluminen.....	395
6.2.3.3.15	Välimiehen aikaisemmat oikeustieteelliset tai muut kannanotot.....	397
6.2.3.3.16	Välimiehen kansallisuus.....	398
6.2.4	Esteellisyysväitteen ratkaiseminen	399
6.2.4.1	Esteellisyysväitteen tekeminen ja käsittely	399
6.2.4.2	Välimiehen mahdollinen tehtävästä luopuminen	400
6.2.4.3	Esteellisyysväitteen ratkaisija	402
6.2.4.4	Välimiehen vahvistamisen vastustaminen institutionaalisessa välimesmenettelyssä	403
6.2.4.5	Esteellisyysväitteen ja sen johdosta annetun päätöksen vaikutukset	405
6.2.5	Välimestehtävästä eroaminen tai erottaminen	406
6.2.5.1	Välimiehen aloitteesta tapahtuva tehtävästä eroaminen.....	406
6.2.5.2	Välimiehen erottaminen asianosaisten, tuomioistuimen tai välitysinstituutin toimesta	409

6.2.5.3	Uuden välimiehen valitseminen erotetun tilalle.....	410
6.2.5.4	Välimesoikeuden kokoonpanomuutoksen vaikutus menettelyn kulkuun.....	411
6.2.5.5	Välimiehen epälojaali tehtävästä luopuminen ja vajaanlukuisen välimieskokoonpanon asema.....	413
6.2.6	Puheenjohtajan ja muiden välimiesten tehtävät	418
6.2.7	Välimiehen velvoitteet ja vastuu	420
6.2.7.1	Välimiehen aseman sopimusperusteisuus tai lakisääteisyys	420
6.2.7.2	Välimiehen velvoitteet.....	421
6.2.7.3	Välimiehen ja välitysinstituutin vahingonkorvausvastuu	423
6.2.7.3.1	Vastuun mitoittamista koskevia näkökohtia	423
6.2.7.3.2	Normiperusta ja tilanneerotteluja	424
6.2.7.3.3	KKO:n ennakkotapauksen 2005:14 merkitys	427
6.2.7.3.4	Päätelmiä.....	429
6.2.8	Välimiehen rikosoikeudellinen asema	431
7	Välimesoikeuden toimivalta ja tutkimisvalta.....	432
7.1	Johdanto	432
7.1.1	Käsitteistö ja tarkastelun näkökulma	432
7.1.2	Toimivallan peruste ja toimivaltaepäselvyydet	434
7.1.3	Toimivallan hajaantuminen ja prosessiekonomia	435
7.2	Toimivalta- ja pääasiakysymysten erottaminen sekä ns. väitedoktriini	437
7.3	Välityssopimuksen tulkinnan yleiset periaatteet	441
7.3.1	Yleinen tulkinta-asette ja tulkinta-aineisto	441
7.3.2	Välityssopimuksen sanavalintojen merkitys.....	446
7.3.3	Sopimuksesta riippumattomat vaatimusten perusteet ...	448
7.3.4	Välityssopimuksen tekemisen jälkeen syntyneet perusteet.....	458
7.3.5	Saatavan velkomisasia	458
7.3.6	Välityssopimuksen ulkopuoliset ennakkoluonteiset kysymykset	459
7.3.7	Välityssopimuksen perustamia velvoitteita koskeva riita	460

7.4 Useista sopimuksista koostuvat sopimuskokonaisuudet	461
7.4.1 Yleistä.....	461
7.4.2 Ristiriitaiset riidanratkaisulausekkeet eri sopimuksissa ..	462
7.4.3 Identtiset riidanratkaisulausekkeet eri sopimuksissa	464
7.4.4 Välityslauseke yhdessä sopimuksessa, ei riidanratkaisulauseketta toisessa sopimuksessa.....	466
7.4.4.1 Sopimusten muodostaman taloudellisen kokonaisuuden merkitys	466
7.4.4.2 Pääsopimuksen sisältämä välityslauseke.....	467
7.4.4.3 Sopimuksen muuttaminen uudella sopimuksella	473
7.4.4.4 Velkainstrumentin ja sen saatavan perusteena olevan sopimuksen suhde	474
7.4.4.5 Sovintosopimuksen tai muun aikaisemman sopimuksen korvaavan sopimuksen asema ...	474
7.4.5 Eri sopimukseen perustuva pää- ja vastakanne	476
7.5 Välimiesten toimivaltaa rajoittavat välityslausekkeet.....	478
7.5.1 Lähtökohtia	478
7.5.2 Esimerkkejä välimiesten toimivaltaa rajoittavista riidanratkaisuehdoista.....	479
7.5.3 Tiettyihin sopimuskohtiin rajoittuva välimiesmenettely	480
7.5.4 Intressisidonnaiset välityslausekkeet	482
7.6 Ajallinen toimivallan rajoittuminen	485
7.7 Riitakokonaisuuden hajaantumisen erityiskysymyksiä	489
7.7.1 Rajoitetun toimivallan ongelma ja välityssopimuksen kohtuullistamisen edellytykset	489
7.7.2 Välimiesmenettelyjen yhdistäminen	492
7.8 Toimivaltaratkaisu ja sen vaikutukset.....	495
7.8.1 Toimivaltaratkaisun antamisajankohta.....	495
7.8.2 Toimivaltaratkaisun vaikutukset	496
7.8.3 Välimiesten tekemän toimivaltaratkaisun sitovuudesta sopiminen	498
7.8.4 Välimiesten kielteinen toimivaltapäätös ja päätöksen tuomioistuinkontrollin mahdollisuus.....	500
7.8.5 Toimivaltaratkaisun prosessinsisäinen sitovuus.....	505
7.9 Asianosaisten vaatimukset ja väitteet välimiesten tutkimisvallan rajaajina	506
7.9.1 Lähtökohtia.....	506
7.9.2 Kannevaatimuksia koskeva sidonnaisuus.....	508

7.9.3	Asianosaisten tosiasiaväitteiden vaikutus	512
7.9.3.1	Johdanto	512
7.9.3.2	Ennakkotapaus KKO 2008:77	514
7.9.3.3	Ennakkotapauksen vaikutukset ja suhde muuhun oikeuskäytäntöön	517
7.9.3.4	Toisen asianosaisten passiivisuuden vaikutus..	524
7.9.4	Välimiesten sidonnaisuus todisteluun ja asianosaisten siitä tekemiin päätelmiin.....	525
7.9.5	Lain soveltamista ja oikeudellista argumentaatiota koskeva harkintavalta.....	527
7.9.6	Kiistämistaakka ja asianosaisten passiivisuus.....	533
7.9.7	Välimiesoikeuden sidonnaisuus todistustaakkasääntöihin.....	534
8	Välimiesmenettelyn järjestäminen ja prosessin rakenne	536
8.1	Yleiset periaatteet	536
8.1.1	Joustavuus välimiesmenettelyn suunnittelun lähtökohtana	536
8.1.2	Tarpeellinen asianajotilaisuus välimiesmenettelyn järjestämistapaa koskevana vaatimuksena.....	538
8.1.3	Prosessin kulusta määrääminen ja osapuoliautonomian huomioon ottaminen.....	542
8.2	Välimiesmenettelyn kulusta määrääminen	546
8.2.1	Prosessimääräys menettelyn ohjausvälineenä.....	546
8.2.2	Välimiesoikeuden puheenjohtajan rooli.....	548
8.2.3	Asianosaisten ja välimiesten välinen viestintä	549
8.3	Välimiesmenettelyn rakenteen ja aikataulun suunnittelu.....	550
8.3.1	Välimiesmenettelyn päävaiheet	550
8.3.2	Välimiesmenettelyn rakenteen vaihtoehtoja.....	550
8.3.2.1	Tyypillisiä välimiesmenettelyn järjestämistapoja.....	550
8.3.2.2	Erillisen käsittelyratkaisun ja väli- tai osatuomion tarve	552
8.3.2.3	Ilmeisen perusteettomien vaatimusten tai väitteiden mahdollinen erillinen käsittely	555
8.3.2.4	Moniasianosaisuuden vaikutus	558
8.3.2.5	Todistelulle ja muille prosessitoimille asetettavat aikarajoitukset (cut-off-ajankohdat).....	558
8.3.2.6	Välimiesmenettelyn päättyneeksi julistaminen	563

8.3.2.7	Prosessiaikataulun yleinen joutuisuus ja osapuolten aikataulutoivomukset	564
8.4	Asianosainten kirjalliset lausumat	568
8.4.1	Lausumien lukumäärä ja sisältö	568
8.4.2	Kanne ja vastaus	570
8.4.3	Loppulausunnot	574
8.4.4	Kirjallisille lausumille varattavat määräajat ja lausumien toimittaminen	575
8.4.5	Asiakirjatodisteet	577
8.4.6	Muut asianosaisten viestit välimiehille	577
8.4.7	Asianosainten toiselle osoittamat kysymykset	578
8.4.8	Asianosainten totuusvelvollisuus	579
8.4.9	Välimiesoikeuden yhteenvedo	580
8.5	Vaatimusten muuttaminen, lisävaatimukset ja kuittausvaatimukset	581
8.5.1	Kanteen yksilöinti ja muuttaminen.....	581
8.5.1.1	”Ei kohtuutonta viivästystä” -kriteeri	581
8.5.1.2	Vaatimuksen peruuttaminen	585
8.5.2	Vastakanteen ja kuittausvaatimuksen esittämismahdollisuus.....	586
8.5.2.1	Vastavaatimusten edellytykset.....	586
8.5.2.2	Pää- ja vastavaatimusten ratkaiseminen erillisillä tai yhdellä tuomiolla.....	587
8.5.3	Kanteenmuutoksen tai vastavaatimuksen sallimista koskeva ratkaisu ja asianosaisten oikeussuojakeinot.....	588
8.5.4	Asianosainten prosessitoimien sitovuus	588
8.6	Välimiesoikeuden istuntojen järjestäminen	589
8.6.1	Suullisen käsittelyn tarpeellisuus	589
8.6.2	Suullisen käsittelyn tarkoitus ja sisältö	591
8.6.3	Istuntopaikka ja etäyhteyksien hyödyntäminen	592
8.6.4	Istuntojen aikataulutus	593
8.6.5	Läsnäolijat	596
8.6.6	Todistajien kuuleminen	597
8.7	Väl miesmenettelyn kieli.....	597
8.8	Väl miesmenettelyn toteuttaminen asianosaisten pysyessä passiivisena	600
8.9	Väl miestien asema sovinnon edistämässä	602
8.10	Tietoturvallisuutta ja tietosuojaa koskevat näkökohdat	607

9 Todistelu – yleiset lähtökohdat	611
9.1 Johdanto	611
9.2 Todistelun kohde	613
9.3 Välimiesten rooli todisteiden hankkimisessa	616
9.3.1 Osapuoliautonomia ja välimiesten tehtävät todistelukysymyksissä	616
9.3.2 Välimiesten aloitteesta tapahtuva todistusaineiston laajentaminen VML:n mukaan	618
9.4 Todistelun rajoittaminen	620
9.4.1 Yleisiä perusteita	620
9.4.2 Todisteen merkityksettömyys	622
9.4.3 Puutteellinen todistusteeman yksilöinti	623
9.4.4 Ajalliset rajoitukset	624
9.5 Todisteluprivilegit	625
9.6 Laittomasti hankittu tai muuten kyseenalainen todiste	629
9.7 Tuomioistuimen avustuksella tapahtuva todistelu	632
9.8 Todistelumahdollisuuden turvaaminen	633
9.9 Kielteinen todisteluvaikutus	636
9.10 Todistustaakka ja näyttökynnys	640
9.10.1 Kotimainen näyttödoktriini	640
9.10.2 Kansainvälinen näkökulma näytön arviointiin	641
9.11 Todistelun sisältöä koskeva ohjeistus	642
10 Asiakirjatodistelu ja katselmus	646
10.1 Lähtökohtia	646
10.1.1 Asiakirjatodistelun asema	646
10.1.2 Asiakirjatodistelua koskeva sääntely	647
10.2 Asianosaisen esittämät asiakirjatodisteet	648
10.2.1 Asiakirjatodistelun asianosaisaloitteisuus	648
10.2.2 Asiakirjojen jäljennösten käyttäminen ja kysymys asiakirjan aitoudesta	649
10.2.3 Ajalliset rajoitukset	650
10.3 Asiakirjapyyntö	651
10.4 Asiakirjan esittämisvaatimus	652
10.4.1 Lähtökohtia	652

10.4.1.1	Asiakirjan esittämiskysymyksen eri muotoja	652
10.4.1.2	Periaatteellisia näkökohtia	655
10.4.2	Välimiesten antama asiakirjan esittämiskehotus editiomuotona	656
10.4.2.1	Asianosaisen pyyntöön perustuva esittämiskehotus ja sen tehosteet	656
10.4.2.2	Välimiesten aloitteesta tapahtuva asiakirjan esittämiskehotus	660
10.4.3	Tuomioistuinvälinen asiakirjan esittäminen	661
10.4.3.1	Edellytykset ja menettelytapa	661
10.4.3.2	Suhde välimiesten määräämään asiakirjan esittämiskehotukseen	662
10.4.4	Editiovaatimuksen käsittely välimiesmenettelyssä	663
10.4.4.1	Editiovaatimuksen ajoittaminen	663
10.4.4.2	Asianosaisen kuuleminen ja todistelu	664
10.4.4.3	Editiovaatimuksen johdosta annettavan päätöksen sisältö	665
10.4.4.4	Editiovaatimuksen sitovuus	667
10.4.5	Editioedellytykset	667
10.4.5.1	Asiakirjan tarpeellisuus todisteena	667
10.4.5.2	Asiakirjan yksilöinti	669
10.4.5.3	Asiakirjan hallinta, muoto ja olemassaolo	673
10.4.5.4	Esittämispyyntöä täyttämisen kohtuuton hankaluus	680
10.4.6	Todisteluprivilegit editiovelvollisuuden rajoittajina	682
10.4.6.1	Liikesalaisuus ja siihen rinnastettavat salaisuudet	682
10.4.6.2	Oikeudenkäyntiä varten hankittu oikeudellinen selvitys ja henkilökohtaiset asiakirjat	686
10.4.6.3	Tietosuojan merkitys	687
10.4.6.4	Aineiston salassapidettävän luonteen selvittäminen	688
10.4.7	Editiovaatimuksen esittämisajankohdan merkitys	689
10.4.8	Välimiesoikeuden harkintavallasta	690
10.4.9	Editiovelvollisuuden täyttämistapa	691
10.4.10	Vilpillinen menettely editiovelvollisuuden yhteydessä ...	692
10.4.11	Editio kansainvälinen toteuttaminen	693
10.5	Sopimuksen tai erityislakiin perustuva oikeus asiakirjojen saamiseen	698

10.6	Kolmannen hallussa olevat asiakirjat.....	701
10.7	Asiakirjatodistelun erityiskysymyksiä	704
10.7.1	Viranomaiskannanotot todisteena tai lain soveltamisen ohjaajina.....	704
10.7.2	Hearsay-luonteinen asiakirjatodistelu.....	708
10.7.3	Sovintotarjoukseen vetoaminen	709
10.8	Muita todistelukeinoja.....	711
10.8.1	Ääni- ja kuvatallenteet todisteina.....	711
10.8.2	Katselmus.....	712
10.8.3	Ns. demonstratiiviset todisteet.....	714
11	Henkilötodistelu	715
11.1	Yleisiä kysymyksiä.....	715
11.1.1	Henkilötodistelun asema välimiesmenettelyssä	715
11.1.2	Todistajat ja kuultavat.....	716
11.1.3	Todistajien nimeäminen ja todistusteemojen yksilöinti ..	718
11.1.4	Todistajien etukäteishaastattelu.....	719
11.1.5	Henkilötodistelun rajoittaminen.....	720
11.2	Kirjallisten todistajankertomusten käyttäminen.....	722
11.2.1	Kirjallisten kertomusten hyödyntämisen edellytykset ja käyttötapa.....	722
11.2.2	Todistajankuulustelu kirjallisia kertomuksia käytettäessä.....	727
11.2.3	Todistaja jonka kirjallista kertomusta ei ole toimitettu..	728
11.2.4	Kirjallisen kertomuksen näyttöarvo	729
11.3	Todistajien kuulustelutapa ja -järjestys.....	730
11.3.1	Kuulemistavat.....	730
11.3.2	Todistelutilanteen kulku	731
11.3.3	Todistajien yhtäaikainen kuuleminen	733
11.3.4	Todistelun vastaanottamistavan valitseminen	735
11.3.5	Välimiesten prosessinjohto ja todistajankuulustelussa hyväksyttävät kysymykset	736
11.3.5.1	Yleistä	736
11.3.5.2	Todistusteeman merkitys.....	737
11.3.5.3	Johdattelevat tai harhaanjohtavat kysymykset.....	739
11.3.5.4	Tarpeettomat kysymykset.....	740
11.3.5.5	Kuulopuheisiin perustuva todistelu	741

11.3.6	Uusien asiakirjatodisteiden esittäminen todistajankuulustelun yhteydessä	742
11.3.7	Todistamisesta kieltäytyminen	743
11.3.8	Etätodistelu	744
11.3.9	Todistelun tallentaminen	745
11.4	Asiantuntijatodistelu	747
11.4.1	Yleistä	747
11.4.2	Välimiesten nimeämä asiantuntija	748
11.4.3	Välimiesten valitseman asiantuntijan tehtävän toteuttaminen	750
11.5	Tuomioistuinavusteinen todistajan kuuleminen	752
11.5.1	Kuulemisen edellytykset ja menettely	752
11.5.2	Toisessa valtiossa tapahtuvaan välimiesmenettelyyn liittyvä tuomioistuinkuuleminen	756
11.6	Salassapitovelvollisuus henkilötodistelua rajoittavana seikkana	758
11.7	Henkilötodistelun näyttöarvosta	760
12	Turvaamistoimet ja väliaikaismääräykset	763
12.1	Yleistä	763
12.2	Turvaamistoimia koskevan sääntelyn peruskysymyksiä	765
12.3	Yleinen tuomioistuin välimiesmenettelyyn liittyvän turvaamistoimen myöntäjänä	767
12.3.1	Tuomioistuinten rooli välimiesmenettelyyn liittyvissä turvaamistomioasioissa	767
12.3.2	Turvaamistoimien lajit ja myöntämisedellytykset	769
12.3.2.1	Yleisprosessuaaliset säännöt	769
12.3.2.2	Välimiesten pääasiaa koskevan toimivallan vaikutus	773
12.3.3	Menettely-, täytäntöönpano- ja vastuukysymykset	775
12.3.3.1	Prosessuaaliset perussäännöt	775
12.3.3.2	Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano ja sen merkitys	776
12.3.3.3	Pääasian vireillepanoa koskeva vaatimus	777
12.3.3.4	Turvaamistoimiprosessiin liittyvä kuluvastuu	778
12.3.3.5	Turvaamistoimen hakijan vahingonkorvausvastuu ja vakuusedellytykset	778
12.3.3.6	Vahingonkorvausasian forum	779

12.3.4	Turvaamistoimi kansainvälisessä välimiesmenettelyssä käsiteltävässä asiassa	781
12.4	Välimiesten mahdollisuus määrätä turvaamistoimia	783
12.4.1	Määräämävallan perusteet	783
12.4.2	Turvaamistoimen mahdollinen sisältö	787
12.4.3	Välimiesten antaman turvaamistomipäätöksen oikeusvaikutukset	789
12.4.3.1	Kysymys täytäntöönpanokelpoisuudesta	789
12.4.3.2	Muut mahdolliset vaikutukset	793
12.4.4	Turvaamistoimen edellytyksiä koskeva harkinta	795
12.4.5	Ilman vastapuolen kuulemista määrättävä turvaamistoimi	798
12.4.6	Vakuus ja vahingonkorvausvastuu	801
12.4.7	Välimiesoikeuden toimivallan epäselvyyden ja kokoonpanon merkitys	802
12.4.8	Pikaturvaamismenettely (emergency arbitrator -menettely)	803
12.4.9	Osatuomion ja välituomion käyttömahdollisuudesta ...	808
12.4.10	Tuomioistuimen ja välimiesoikeuden toimivaltasuhteet	809
12.5	Turvaamistoimen oikeusvaikutukset ja pysyvyys	811
12.5.1	Suhde pääasian ratkaisemiseen	811
12.5.2	Turvaamistomipäätöksen muuttaminen tai peruuttaminen	812
12.6	Kansainvälisen täytäntöönpanon edellytykset	813
12.7	Anti-suit injunction ja anti-arbitration injunction -tyyppiset turvaamistoimet	815
12.7.1	Kieltotyytit ja niiden tarkoitus	815
12.7.2	Tuomioistuimen määräämä anti-suit injunction	818
12.7.2.1	Anti-suit injunctionin käyttöyhteydet ja tausta	818
12.7.2.2	Eurooppaoikeuden vaikutus	820
12.7.3	Tuomioistuimen määräämä anti-arbitration injunction	825
12.7.3.1	Kansainvälisiä esimerkkejä	825
12.7.3.2	Kiellon vaikutus välimiesmenettelyn toteuttamismahdollisuuksiin	827
12.7.4	Välimiesten määräämä anti-suit injunction tai anti-arbitration injunction	830
12.7.4.1	Normiperusta	830

12.7.4.2	Kansainvälinen välimiesmenettelykäytäntö...	833
12.7.4.3	Välimiesten anti-suit injunction -päätöksen vaikutukset.....	838
12.8	Turvaamistoimia koskevan sopimisen merkitys	839
12.9	De lege ferenda.....	841
13	Välimiesmenettelyyn liittyvät salassapitovelvollisuudet.....	842
13.1	Salassapito ja julkisuus välimiesmenettelyssä.....	842
13.2	Salassapitovelvollisuuden peruste ja sisältö.....	845
13.2.1	Välimiesmenettelylaki ja välitysinstituuttien säännöt	845
13.2.2	Muu salassapitovelvollisuutta koskeva lainsäädäntö.....	848
13.2.3	Kansainvälinen oikeuskäytäntö.....	849
13.3	Välimiesmenettelyyn osallistuvat tahot salassapitovelvollisuuden kannalta	853
13.3.1	Yleistä.....	853
13.3.2	Asianosaisen salassapitovelvollisuus.....	853
13.3.3	Salassapitovelvollisuuden piirissä olevien tietojen hyödyntäminen välimiesmenettelyssä	856
13.3.4	Välimiesten asema salassapitovelvollisuuden vahvistajana tai soveltajana.....	858
13.3.5	Välimiehen salassapitovelvollisuus	861
13.3.6	Asiamiehen salassapitovelvollisuus	862
13.3.7	Todistajan ja asiantuntijan salassapitovelvollisuus.....	862
13.4	Poikkeukset salassapitovelvollisuuteen.....	863
13.5	Asiakirjojen ja oikeudenkäynnin julkisuus välimiesmenettelyyn liittyvässä tuomioistuinasiaassa	867
14	Moniasianosaismenettelyt	870
14.1	Yleistä.....	870
14.1.1	Moniasianosaismenettelyn käyttöyhteydet ja intressiasetelmat.....	870
14.1.2	Tilanne-erotteluja.....	874
14.2	Moniasianosaismenettelyn oikeudelliset edellytykset	877
14.2.1	Säännösperstusta.....	877
14.2.2	Välityssopimusta koskevat edellytykset	880
14.2.2.1	Yleistä	880
14.2.2.2	Välityssopimukselle asetettavat vaatimukset..	882

14.3 Moniasianosaismenettelyn toteuttaminen	887
14.3.1 Yleistä	887
14.3.2 Moniasianosaismenettelyn muodostuminen useita asianosaisia koskevalla välimiesmenettelyn aloittamisilmoituksella.....	887
14.3.3 Välimiesten valitseminen	890
14.3.3.1 Välimiesten lukumäärä ja asianosaisen itsenäisen nimeämisoikeuden merkitys	890
14.3.3.2 Ad hoc -menettely.....	893
14.3.3.3 Institutionaalinen välimiesmenettely	896
14.3.4 Uuden osapuolen tuleminen asianosaiseksi vireillä olevaan välimiesmenettelyyn.....	898
14.3.4.1 Yleistä	898
14.3.4.2 Asianosaiseksi liittäminen (joinder)	898
14.3.4.2.1 Ad hoc -menettely	898
14.3.4.2.2 Institutionaalinen menettely.....	899
14.3.4.3 Kolmannen aloitteesta tapahtuva asianosaiseksi tuleminen ja väliintulo	906
14.3.4.3.1 Asianosaiseksi tuleminen	906
14.3.4.3.2 Väliintulo ja amicus curiae	908
14.3.4.4 Väilyssopimuksen määräykset prosessin henkilöasetelmasta	912
14.3.5 Eri asianosaisia käsittävien välimiesmenettelyjen yhdistäminen.....	914
14.3.5.1 Yleistä	914
14.3.5.2 Ad hoc -menettely.....	915
14.3.5.3 Institutionaalinen menettely	917
14.3.5.4 Sama välimieskokoonpano ilman menettelyjen yhdistämistä.....	923
14.3.5.5 Asianosaiseksi liittämisen ja välimiesmenettelyjen yhdistämisen edellytysten suhteesta	925
14.3.6 Moniasianosaismenettelyyn pakottamisen jälkikäteinen kontrolli	926
14.3.7 Erityistilanteita	930
14.3.7.1 Oikeuden luovuttaminen kolmannelle välimiesmenettelyn aikana.....	930
14.3.7.2 Välttämätön moniasianosaisuus	931
14.3.7.3 Useita sopimuksia koskevat kahden asianosaisen riitaisuudet	933
14.3.8 Prosessin järjestäminen moniasianosaismenettelyssä.....	933
14.4 Päätelmiä	934

15 Välitustuomio ja muu välimiesmenettelyn päättyminen.....	937
15.1 Välitustuomion sisältö ja välitustuomiolajit.....	937
15.2 Välitustuomion rakenneosat	939
15.2.1 Yleistä.....	939
15.2.2 Välitustuomion ja muiden päätösten nimikointi.....	939
15.2.3 Välitustuomion rakenne	940
15.3 Välimiesten päätösneuvottelut ja äänestys	947
15.4 Välitustuomion antaminen	952
15.5 Osatuomion ja välituomion käyttäminen.....	953
15.5.1 Käsitteistä	953
15.5.2 Osatuomio	954
15.5.3 Välituomio	955
15.5.4 Eräitä välituomioiden käyttötilanteita ja lähi-ilmiöitä ...	957
15.5.5 Asian ratkaiseminen peräkkäisillä (varsinaisilla) välitustuomioilla	959
15.6 Välitustuomion oikaisu, lisätuomion antaminen ja mitättömyys- tai kumoamisperusteen poistaminen.....	961
15.6.1 Yleistä.....	961
15.6.2 Välitustuomion sisältämän virheen oikaiseminen.....	962
15.6.3 Lisätuomion antaminen.....	965
15.6.4 Välimiesten toimivaltaa koskevan määräajan merkitys ..	967
15.6.5 Välitustuomion oikaisun, lisätuomion tai VML 42 §:n mukaisen korjauksen muutoseikat	968
15.7 Välitustuomion oikeusvoima	969
15.7.1 Yleisiä periaatteita.....	969
15.7.2 Oikeusvoiman kohteena olevat tuomiot tai päätökset ...	970
15.7.3 Oikeusvoiman negatiivinen ja positiivinen vaikutus.....	973
15.7.4 Oikeusvoiman ulottuvuus.....	974
15.7.5 Ulkomailla annetun tuomion oikeusvoima Suomessa ...	982
15.8 Välimiesmenettelyn lopettamispäätös.....	983
15.9 Sovinnon vahvistaminen välitustuomiolla ja sovintoa seuraava välimiesmenettelyn lopettamispäätös.....	985
16 Välitustuomion mitättömyys ja kumoaminen	989
16.1 Lähtökohtia	989
16.1.1 Välitustuomion lopullisuus ja moitemahdollisuuden rajoitukset	989

16.1.2	Välitystuomion mitättömyyden ja kumoamisen sekä täytäntöönpanon esteiden suhteesta.....	994
16.1.3	Välitystuomion moiteyritysten menestymistodennäköisyydestä.....	995
16.1.4	Välitystuomion moiteperusteiden kattavuus ja näyttövelvollisuuden jakautuminen	997
16.2	Välitystuomion tunnusmerkistö	997
16.2.1	Yleistä.....	997
16.2.2	Välimiesten tekemät käsittelyratkaisut	998
16.2.3	Sovinnon vahvistamisen sisältävä välitystuomio	999
16.2.4	Osatuomio ja välituomio	1000
16.2.5	Välitystuomion oikaisu ja lisätuomio.....	1003
16.2.6	Välimiesten kielteinen toimivaltaratkaisu.....	1003
16.2.7	Välimiesten turvaamistoimipäätös	1004
16.2.8	Välitysinstituutin tekemän päätöksen asema	1004
16.2.9	Muissa riidanratkaisuprosesseissa annetut päätökset.....	1006
16.2.10	Vakavasti puutteellinen välimiesmenettely	1009
16.3	Välitystuomion mitättömyys	1010
16.3.1	Yleistä.....	1010
16.3.2	Välityskelpoisuuden puuttuminen	1010
16.3.3	Oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisuus.....	1012
16.3.3.1	Mitättömyysperusteen tausta.....	1012
16.3.3.2	Yleisiä määritelmiä	1015
16.3.3.3	Kiellettyyn suoritukseen velvoittaminen ja pakottavien normien noudattamatta jääminen	1023
16.3.3.4	Lahjonnalla tai muulla talousrikoksella aikaansaatu sopimus.....	1024
16.3.3.5	Kilpailuoikeuden ydinalueen vastaisuus.....	1027
16.3.3.6	Eräät eurooppaoikeuden peruseriaatteet	1035
16.3.3.7	Kansainväliseen kauppaan liittyvät valuutta-, vienti- ym. rajoitukset	1040
16.3.3.8	Rangaistuksenluonteinen vahingonkorvaus, korkea korkokanta tai muu erityisen ankara seuraamus	1040
16.3.3.9	Väärennetty tai valheellinen todistelu.....	1042
16.3.3.10	Välimiehiin kohdistuva lahjonta ja muu sopimaton vaikuttaminen.....	1046
16.3.3.11	Välitystuomion ja oikeusvoimaisen tuomion ristiriitaisuus	1047
16.3.3.12	Valeprosessi.....	1048

16.3.3.13	Kansainvälisiä erityispiirteitä	1050
16.3.3.14	Lainsoveltamis- ja tosiasiakysymykset public policy -arvioinnin kannalta.....	1051
16.3.4	Sekava tai epätäydellinen välitystuomio	1053
16.3.4.1	Mitättömyysperusteen yleinen sisältö	1053
16.3.4.2	Mitättömyysperusteen kohdistuminen tuomiolauselmaan	1057
16.3.4.3	Ristiriitaiset välitystuomiokappaleet	1059
16.3.5	Välitystuomion ei-kirjallinen muoto ja allekirjoitusten puutteet	1059
16.3.6	Mitättömyysperusteeseen vetoaminen, ex officio -tutkinta ja perusteen voimassapysyminen	1062
16.4	Välitystuomion kumoaminen	1064
16.4.1	Yleistä.....	1064
16.4.2	Toimivallan ylittäminen.....	1064
16.4.2.1	Yleistä	1064
16.4.2.2	Välityssopimuksen sitomattomuuteen tai ulottuvuuteen liittyvä toimivallan ylittäminen	1066
16.4.2.3	Asianosaisen prosessitoimiin liittyvä toimivallan ylittäminen	1068
16.4.2.4	Toimivallan ajalliset rajoitukset	1070
16.4.2.5	Välimiesmenettelyä sopimuksen mukaan edeltävä muu menettely	1073
16.4.2.6	Lainvalintaa tai muuta sovellettavaa normistoa koskevasta sopimuksesta poikkeaminen.....	1074
16.4.2.7	Ristiriitä oikeusvoimaa nauttivan päätöksen kanssa.	1076
16.4.2.8	Väli- tai osatuomioon liittyvät tilanteet	1076
16.4.2.9	Perusteeton välitystuomion oikaiseminen tai muu muuttaminen.....	1077
16.4.2.10	Toimivaltaperusteen ulkopuolelle jääviä tilanteita.....	1077
16.4.2.10.1	Välitystuomion sisällöllinen virheellisyys	1077
16.4.2.10.2	Istuntopaikan valinta.....	1078
16.4.2.10.3	Toimivallan käyttämättä jättäminen	1079
16.4.2.11	Toimivaltakontrollin sisältö	1080
16.4.2.12	Toimivaltaperusteeseen vetoamisesta luopuminen	1082

16.4.3	Välimiehen virheellinen asettamistapa	1084
16.4.3.1	Perusteen sisältö	1084
16.4.3.2	Väärä nimeämismenettely tai virheellinen välimiesten lukumäärä.....	1085
16.4.3.3	Välimieheltä edellytettävien kvalifikaatioiden puuttuminen.....	1086
16.4.3.4	Muu kuin välimies välitystuomion laatijana .	1088
16.4.4	Välimiehen esteellisyys.....	1089
16.4.4.1	Yleistä	1089
16.4.4.2	Monijäsenisen välimiesoikeuden yksimielisyyden merkitys.....	1090
16.4.4.3	Välimiesten sihteerin tai välimiehen nimeämiseen osallistuneen henkilön esteellisyys.....	1091
16.4.5	Tarpeellisen asianajotilaisuuden saamatta jääminen.....	1091
16.4.5.1	Yleistä	1091
16.4.5.2	Menettelyn aikatauluun ja määräaikoihin liittyviä kysymyksiä	1095
16.4.5.3	Todisteluun liittyviä kysymyksiä.....	1099
16.4.5.4	Välitystuomion perustaminen muihin kuin asiassa vedottuihin seikkoihin	1101
16.4.5.5	Vaatimusten tai niiden perusteiden sivuuttaminen	1103
16.4.5.6	Asianajotilaisuuden epäämistä koskeva vaikutuksellisuusvaatimus	1105
16.4.5.7	Asianajotilaisuuden käyttämättä jättäminen..	1107
16.4.5.8	”Liiallisen” asianajotilaisuuden tarjoaminen..	1109
16.4.5.9	Vetoamismahdollisuudesta luopuminen	1111
16.4.6	Välitystuomion perustelujen puutteellisuutta koskevat väitteet	1115
16.5	Tehottomuusperusteiden käyttöalaa rajoittavia seikkoja.....	1117
16.5.1	Luopuminen tehottomuusperusteeseen vetoamisesta	1117
16.5.2	Moiteperusteiden vaikutuksellisuus	1121
16.6	Välitystuomiota koskevan moiteprosessin erityiskysymyksiä...	1123
16.6.1	Kumoamisvaatimuksen määräaika	1123
16.6.2	Välitystuomion kumoamista koskevan vaatimuksen myöntäminen tai välitystuomion tehottomuudesta sopiminen	1126
16.6.3	Oikeuspaikka välitystuomion moiteasiassa.....	1126
16.6.3.1	Kotimainen välimiesmenettely	1126
16.6.3.2	Kansainvälinen välimiesmenettely	1127

16.6.4	Välimiehen asema mitättömyys- tai kumoamisprosessissa.....	1128
16.6.5	Välitystuomion täytäntöönpanon kieltäminen tai keskeyttäminen.....	1132
16.6.6	Tuomioistuimen välimiehille varaama tilaisuus poistaa välitystuomion mitättömyys- tai kumoamisperuste.....	1133
16.7	Välitystuomion tulkintaohje.....	1138
16.8	Ylimääräisen muutoksenhaun soveltumattomuus	1141
16.9	Välitystuomion kumoamisperusteista tai muutoksenhakumahdollisuudesta sopiminen	1143
16.9.1	Moiteperusteiden laajentaminen tai muutoksenhakumahdollisuuden toteuttaminen.....	1143
16.9.2	Moitemahdollisuuden supistaminen	1147
16.10	Välitystuomion mitättömyyden tai kumoamisen oikeusvaikutukset	1150
16.10.1	Välitystuomion vaikutusten poistaminen.....	1150
16.10.2	Välitystuomion osittainen voimassapysyminen	1152
16.10.3	Välitystuomion tehottomuuden ulottuvuus eri henkilösuhteissa.....	1155
16.10.4	Uusi oikeudenkäynti mitättömän tai kumotuksi tulleen välitystuomion jälkeen	1159
17	Välitystuomion täytäntöönpano	1161
17.1	Yleistä	1161
17.1.1	Vapaaehtoinen täytäntöönpano	1161
17.1.2	Täytäntöönpanon tarve ja tuomioistuimen täytäntöönpanopäätöksen merkitys.....	1163
17.1.3	Täytäntöönpanon hakija ja hakijan vastapuoli	1165
17.2	Suomessa annettu välitystuomio	1168
17.2.1	Välitystuomion mitättömyys, kumoaminen ja täytäntöönpanokielto täytäntöönpanon esteperusteina ..	1168
17.2.2	Täytäntöönpanoasian kannalta vaikutuksettomat väitteet	1170
17.2.3	Välitystuomion mukaisen velvoitteen vanhentuminen..	1172
17.3	Vieraassa valtiossa annetun välitystuomion täytäntöönpano ja voimassaolo	1173
17.3.1	Tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytykset.....	1173
17.3.2	Tunnustamisen ja täytäntöönpanon esteet	1176
17.3.2.1	Yleistä	1176

17.3.2.2	Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisuus	1177
17.3.2.3	Välityssopimukseen liittyvät puutteet	1178
17.3.2.4	Välimiesmenettelyä koskevan tiedonsaannin puutteet ja muu asianajotilaisuuden estyminen	1180
17.3.2.5	Toimivallan ylittäminen	1186
17.3.2.6	Välimiesoikeuden kokoonpanon tai prosessimenettelyn merkittävä poikkeaminen laista tai sopimuksesta	1187
17.3.2.7	Välitystuomio ei ole sitova sen antamisvaltiossa	1188
17.3.2.8	Välityskelpoisuuden puuttuminen	1191
17.3.2.9	Vetoamismahdollisuudesta luopuminen	1191
17.3.2.10	Esteperusteen vaikutuksellisuusvaatimus	1193
17.3.2.11	Täytäntöönpanon vastustaminen mahdollisiin välitystuomion kumoamisperusteisiin vetoamalla	1193
17.3.3	Toisessa valtiossa kumotun välitystuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano	1195
17.3.3.1	Lähtökohtia	1195
17.3.3.2	Kansainvälisen oikeuskäytännön suuntaviivoja.....	1199
17.3.3.3	Päätelmiä	1203
17.3.4	Samassa asiassa annetun välitystuomion ja ulkomaisen tuomioistuimen tuomion arviointi	1205
17.4	Täytäntöönpano prosessimenettelynä	1210
17.4.1	Säännöspäätös	1210
17.4.2	Oikeuspaikka.....	1211
17.4.3	Täytäntöönpanohakemusta koskevat vaatimukset.....	1211
17.4.4	Vastapuolen kuuleminen ja todistelu	1212
17.4.5	Täytäntöönpanoasiassa annettava päätös ja täytäntöönpanon sisältö.....	1213
17.4.6	Osittaisen täytäntöönpanon mahdollisuus	1216
17.4.7	Täytäntöönpanoa edeltävä turvaamistoimi	1217
17.4.8	Vastakkaissuuntaiset saatavat täytäntöönpanon kannalta.....	1217
17.4.9	Ulkomaista välitystuomiota koskevan täytäntöönpanopäätöksen lykkääminen	1218
17.4.10	Täytäntöönpanopäätöstä koskeva muutoksenhaku, oikeudenkäyntikuluvastuu ja mahdollisuus välitystuomion mitättömyys- tai kumoamiskanteen ajamiseen	1221

17.5 Vieraaseen valtioon kohdistuvan täytäntöönpanon erityispiirteistä.....	1221
18 Välimiesmenettelyyn liittyvät kustannukset ja niiden jakautuminen	1227
18.1 Kustannuslajien erottelu	1227
18.2 Välimiehille ja välitysinstituutille tulevat suoritukset	1228
18.2.1 Välimiesten palkkio ja kulukorvaus	1228
18.2.2 Välimiehen palkkion määrä	1230
18.2.3 Välimiehen kulujen korvaaminen	1234
18.2.4 Arvonlisävero ja ennakonpidätys.....	1235
18.2.5 Välitysinstituutille tehtävät suoritukset	1235
18.2.6 Palkkiokysymykset välimiesmenettelyn lopettamispäätöksen yhteydessä	1236
18.2.7 Välimiesmenettelyn kustannusten jakaantuminen asianosaisten keskinäisessä suhteessa	1237
18.2.8 Välimiehille tuomittua korvausta koskeva muutoksenhaku	1238
18.2.8.1 Sääntelyn pääkohdat	1238
18.2.8.2 Kohtuusharkinnan sisällöstä.....	1240
18.2.8.3 Muutoksenhakumahdollisuuden soveltamisalasta	1244
18.2.8.4 Muutoksenhakuun liittyvä menettely ja tuomion vaikutukset	1246
18.3 Välimiehille tulevaa korvausta koskeva ennako ja vakuus	1247
18.3.1 Ennakon tai vakuuden edellyttäminen.....	1247
18.3.2 Ennako- tai vakuussuorituksen laiminlyönti	1249
18.3.3 Kysymys oikeudenkäyntikuluvastuuta koskevasta vakuudesta.....	1253
18.4 Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen välimiesmenettelyssä	1255
18.4.1 Sovellettava normisto ja kansainvälinen käytäntö.....	1255
18.4.2 Korvauskelpoiset oikeudenkäyntikulut	1260
18.4.2.1 Sääntelyn lähtökohdat.....	1260
18.4.2.2 Välimiesmenettelyn vireilletuloa edeltävät kulut	1260
18.4.2.3 Kuluihin sisältyvä arvonlisävero.....	1261
18.4.2.4 Asianosaisen oman työn arvo ja vastaavat asianosaiskulut	1262
18.4.2.5 Tulossidonnainen asianajopalkkio ja ulkopuolinen rahoitus erityiskysymyksinä	1263

18.4.3	Kuluvastuuta koskevat arviointiperusteet	1266
18.4.3.1	Lopputuloksen merkitys.....	1266
18.4.3.2	Toimenpiteiden tarpeellisuus ja oikeudenkäyntikulujen kohtuullisuus.....	1271
18.4.3.3	Moitittavan prosessikäyttäytymisen vaikutus	1273
18.4.3.4	Sovintotarjousten merkitys.....	1275
18.4.3.5	Asian epäselvyys tai lopputulokseen vaikuttanut uusi tieto	1278
18.4.3.6	Mahdollisuudet välttää välimiesmenettely	1279
18.4.3.7	Kuluvastuun kohtuullistaminen	1280
18.4.4	Moniasianosaistilanteet.....	1280
18.4.5	Kuluvaatimuksen käsittely	1281
18.4.6	Kuluratkaisun asema ja käyttöyhteys.....	1283
18.4.7	Asiamiehen kuluvastuu.....	1285
18.5	Asianosaisen taloudellisen aseman vaikutus välimiesmenettelyyn	1285
19	Lainvalinta kansainvälisessä välimiesmenettelyssä	1289
19.1	Välimiesmenettelyyn sovellettavat lait	1289
19.2	Lainvalinnasta kansainvälisessä välimiesmenettelyssä	1291
19.2.1	Säännöspohja	1291
19.2.1.1	Rooma I -asetuksen soveltamisala.....	1291
19.2.1.2	VML:n, New Yorkin konvention ja mallilain määräykset lainvalinnasta	1294
19.2.2	Välimiesmenettelyyn liittyvää lainvalintaa koskeva kansainvälinen doktriini	1295
19.2.3	Lainvalintaa koskeva sopimusmääräys.....	1299
19.2.4	Suorassa lainvalinnassa sovellettavat kriteerit.....	1303
19.2.5	Sopimuksenulkoisiin perusteisiin sovellettava laki	1307
19.2.6	Kolmannen valtion pakottava sääntely.....	1308
19.2.7	Vieraan valtion laki tosiseikkana	1317
19.2.8	Sopimukseen sovellettavan lain soveltamisala.....	1318
19.3	Sopimusoikeuden periaatekokoelmat ja lex mercatoria välimiesmenettelyssä sovellettavana normistona	1319
19.3.1	Yleistä.....	1319
19.3.2	Ei-valtiollisiin normeihin kohdistuva lakiviittaus	1320
19.3.3	Periaatteiden täydentävä oikeuslähdearvo.....	1324
19.3.4	Periaatekokoelmat epätyypillisten lainvalintaehto- jentydessä	1327

19.3.5	Periaatteet tapanormeina	1331
19.4	Lainvalintaan liittyvät prosessuaaliset kysymykset	1333
19.4.1	Lainvalintakysymyksen ratkaisutapa	1333
19.4.2	Sovellettavan lain sisällön selvittäminen	1335
19.5	Virheellisen lainvalinnan seuraukset.....	1337
Lähteet	.....	1340
Oikeustapaushakemisto	.....	1368
Asiahakemisto	.....	1372